

Editura ACT și Politon

Str. Înclinață, nr. 129, Sector 5, București, România, C.P. 050202.

tel: 0723 150 590, e-mail: office@actspoliton.ro.

www.actspoliton.ro / www.actspoliton.ro/blog

Traducător: **Cristina Stan**

Redactor: **Carmen Botoșaru**

Tehnoredactor: **Angelica Ardeleanu**

Coperta: **Mădălina Ioniță**

Editor: **Lavinia Vasile**

Copyright Manager: **Andrei Popa**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SMITH, SETH ADAM

Viața ta nu este pentru tine: ghidul egoistului pentru a deveni altruist /

Seth Adam Smith; trad.: Cristina Stan. – București: Act și Politon, 2016

ISBN 978-606-913-133-6

I. Stan, Cristina (trad.)

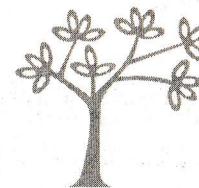
159.923.2

AVERTISMENT: Distribuirea, copierea sau piratarea în orice fel a acestei cărți nu este pedepsită numai prin lege, dar contravine și tuturor normelor și principiilor etice și sănătoase pe care un astfel de titlu le promovează. Ce fel de efect va avea energia pe care vreți să o transmită mai departe, dacă aceasta vine prin furt, ilegalitate și lipsă de respect față de autor și față de toți cei care au contribuit la crearea acestei cărți, astfel ca ea să ajungă la dumneavoastră? Împărtășiți cu ceilalți informațiile importante, valorile și lecțiile pe care le-ați aflat din acest material, într-un mod corect și responsabil.

Viața ta nu este pentru tine

.....

Ghidul egoistului pentru a deveni altruist

Seth Adam Smith

 ACT și Politon

2016

Cuprins

Declarație	13
Introducere.....	17
1. Uriașul cel egoist.....	25
2. Iarna dintre ziduri	31
3. O inimă topită.....	42
4. Privește pe fereastră!.....	51
5. Înalță pe altcineva!.....	59
6. Dărâmă zidul!.....	67
7. Inima Rusiei	75
8. O lumină în sălbăticie	83
9. Rusul înviat	93
10. Legenda Luminilor Nordului	101
Epilog	105
Mulțumiri.....	107
Despre autor	111

1

...

Uriașul cel egoist

Într-o măsură sau alta, toți ne luptăm cu egoismul.

De vreme ce este atât de comun, de ce să ne mai îngrijorăm în legătură cu el? Pentru că egoismul este, de fapt, o distrugere de sine cu încetinitorul.

– NEAL A. MAXWELL, SCRITOR

M-am născut cu un cap înfricoșător de mare. Serios. A speriat asistenta. La scurt timp după apariția mea grandioasă, ea mi-a măsurat capul și a șoptit: „Nu, n-are cum să fie corect.“

Mi l-a măsurat din nou. „Nu e posibil.“

Mi l-a măsurat a treia oară și apoi a ridicat privirea spre doctor. „Îți dai seama că acest băiat are cel mai mare cap pe care l-am măsurat vreodată⁴?“

⁴ Pe fundal, sărmana mea mama (care mi-a dat naștere fără vreun fel de calmant) a țipat în delir: „Mie îmi spui!“

Era un simbol pentru ce avea să vină. De la noțiuni prost gândite de creierul meu în vîrstă de șase ani, legate de abilitatea mea de a face un foc în aer liber în spatele casei mele și de a-l ține sub control, și până la idei fanteziste care m-au făcut să cred că mă puteam împrieteni cu un mediu sălbatic deosebit de agresiv⁵, capul meu mare și egoist mă băga mereu în bealele dezastroase.

Da, capul meu uriaș mă băga mereu în bealele. Dar, din fericire, familia îmi era întotdeauna alături ca să mă scoată din ele.

Cred că tatăl meu și-a dat seama că, dacă nu făcea ceva (pe lângă pedepsele obișnuite), atunci ideile egocentrice ale fiului său puteau foarte bine să ducă la propria lui distrugere. Tatăl meu avea nevoie de ceva care ar fi putut reface circuitele din creierul copilului său – ceva care să-l învețe odată pentru totdeauna pe copil său că: egoismul e rău. Altruismul e bun.

Dar ce? Era limpede că băiatul său nu înțelegea pe-deapsa fizică, și părea să nu înțeleagă nici cuvinte precum „Nu!”, „Încetează!” sau „O să dai foc la casă!”

Nu, tatăl meu avea nevoie de o abordare diferită, mai subtilă. Trebuia să îmi predea virtuțile, fără ca eu să-mi dau seama. Atunci i-a venit ideea: ce cale mai bună de a preda virtuțile decât să-mi citească din *Cartea*

⁵ Am încercat să hrănesc un elan mascul cu mere. Că veni vorba, am crezut cândva că elanii sunt uriași blânzi. Nu sunt. Sunt animale de nestăpânit.

*Virtuților*⁶? În mod sigur, monstruozitatea asta de opt sute de pagini conținea remediul chiar și pentru cei mai îndărătnici dintre copii.

Și așa, pentru unica și singura dată pe care mi-o pot aminti, tatăl meu s-a așezat și ne-a citit o poveste înainte de culcare, surorii mele Jaimie și mie.

Povestea era „Uriașul cel egoist”⁷, scrisă de autorul irlandez Oscar Wilde. Acum, eu sunt un iubitor de literatură. Îmi plac la nebunie tot felul de povești, romane și opere de nonficțiune. Dar privind în urmă, nu cred că vreo altă poveste să fi avut un impact mai mare asupra vieții mele.

Povestea este despre un Uriaș cu o grădină mare, frumoasă. Când Uriașul era plecat, copiii din localitate se adunau în grădina lui și se jucau. „Ce fericiți suntem aici!”, strigau ei unul la altul.

Într-o zi, Uriașul s-a întors. „Ce faceți voi aici?” a spus Uriașul, furios, iar copiii au fugit. El a construit un zid în jurul grădinii sale pentru a ține la distanță pe oricine ar fi putut să se furișeze înăuntru. În timp însă, Uriașul a decis să dărâme zidul.

În vreme ce tatăl meu continua să citească povestea, curând a devenit limpede că nu o mai citise de fapt

⁶ *The Book Of Virtues: A Treasury of Great Moral Stories*, de William Bennett. (n.tr.)

⁷ Volum apărut în ediție bilingvă cu titlul *The Selfish Giant/Uriașul cel egoist* în 2012, la editura Paralela 45. Povestea poate fi găsită și pe site-ul editurii Act și Politon, în secțiunea dedicată descrierii produsului (n.red.)

niciodată. Mi-am dat seama de asta pentru că, atunci când a ajuns la final, au început să-l năpădească emoțiile.

Jaimie și cu mine am făcut schimb de priviri, neliniștiți. Ce i se întâmpla lui tata? Serios. Tatăl nostru era un Stonewall Jackson⁸ când venea vorba de emoții. Servise în marină și lucrase în Divizia de Investigație Criminală. Făcuse razii anti-drog cu un ciobănesc german pe nume Happy⁹. Tatăl meu văzuse niște chestii nebunești și rar își arăta emoțiile. Să-l năpădească emoțiile la o poveste pentru copii? Ceva era clar în neregulă.

„Aăă... tată?” l-a întrebat Jaimie. „E totul OK?”

„Sunt bine”, a răspuns tatăl meu. A terminat în grabă povestea și a închis cartea. „Noapte bună.”

Lecția pe care tata încercase să ne-o dea, oricare ar fi fost ea, fusese lăsată deoparte pentru că ne dăduserăm seama de faptul că tatăl nostru, care fusese în marină, avea probabil o cădere nervoasă. Am rămas tăcuți, holbându-ne la *Cartea Virtuților* de parcă ar fi fost *Cartea Morților*.

Părea să se holbeze și ea la noi.

„Cartea l-a dat gata pe tata”, a șoptit Jaimie.

Am căzut amândoi de acord că era o carte rea și ne-am propus să nu mai citim niciodată din paginile ei

⁸ General confederat american din timpul Războiului Civil American, cunoscut pentru tăria și devotamentul său. (n.tr.)

⁹ Ironia numelei a fost intenționată pentru că a lucrat în CID nu era precum a lucra pentru Willie Wonka.

întunecate. Acesta este unul dintre motivele pentru care am purtat-o cu mine tot timpul de atunci¹⁰.

Dar în afară de posibilitatea foarte reală ca acea carte să aibă puteri întunecate, magice, mai este un motiv pentru care am păstrat-o în toți acești ani. Vezi tu, cu toate că era ciudat să-mi văd tatăl copleșit de emoție din cauza unei povești pentru copii, nu era prima oră când îl vedeam exteriorizându-și emoțiile. Prima dată fusese cu doi ani înainte. De fapt, pot să-ți spun data exactă.

9 noiembrie 1989.

Mă jucam concentrat cu jucările mele când am ajuns din întâmplare în camera părinților mei și l-am găsit pe tata așezat pe scaunul său, de-a dreptul absorbit de televizor.

I-am urmărit privirea. Ceea ce am văzut m-a derunit. Era un reportaj de știri dintr-o țară străină; în ciuda vremii care era mohorâtă, rece și cenușie, o mulțime de oameni râdeau, zâmbeau și dansau. Reporterul spunea lucruri de tipul „asta e cu adevărat uimitor”, „un nou început” și „o zi minunată”.

„Ce se întâmplă, tată?” am întrebat eu.

„Îl dărâmă”, mi-a spus el, cu vocea plină de emoție.

M-am uitat din nou la ecran și l-am văzut: un zid.

Zidul Berlinului.

Ani mai târziu, aveam să învăț semnificația Zidului Berlinului. Fusese înălțat la apogeul Războiului Rece, o

¹⁰ Poveste adevărată. Cartea este acum pe colțul biroului meu de scris.

perioadă de patruzeci de ani de relații reci între Uniunea Sovietică și Statele Unite. Sovieticii construisează Zidul pentru a ține Berlinul de Est (ocupat de Uniunea Sovietică) separat de Berlinul de Vest (ocupat de Anglia, Franța și Statele Unite). Zidul a devenit repede un simbol urât al tensiunilor politice dintre Uniunea Sovietică și Vest.

După ce locuise în Berlin doi ani (1966-1968), tatăl meu devenise familiarizat cu acele tensiuni politice. El credea cu tărie că Statele Unite și Uniunea Sovietică nu vor vedea niciodată lucrurile la fel. În mintea sa, singura cale prin care acel zid putea să cadă era printr-un război total. Așa că atunci când a văzut imagini ale berlinezilor din Vest ajutând berlinezi din Est să dărâme zidul, aproape că nu i-a venit să creadă.

„Războiul s-a terminat“, a șoptit el.

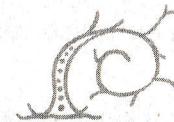
În cele din urmă, emoția inexplicabilă a tatălui meu față de aceste două ziduri este ceea ce m-a determinat să păstreze povestea „Uriașul cel egoist“. Voiam să știu de ce. De ce o poveste pentru copii despre un uriaș care dărâmă un zid însemna atât de mult pentru tatăl meu? De ce un reportaj de știri despre oameni care dărâmău un zid real îl făcea să lăcromeze?

Răspunsurile la aceste întrebări nu au venit decât după aproape cincisprezece ani – când mi-am dat seama brusc, cu durere, că eu trăisem povestea „Uriașul cel egoist“.

2

....

Iarna dintre ziduri

„Să iubești, în fond, înseamnă să fii vulnerabil. Iubește orice, iar inima ta va fi cu siguranță frântă și probabil zdrobită. Dacă vrei să te asiguri că o păstrezi intactă, nu trebuie să-ți dai inima nimănui... Singurul loc în afara raiului unde poți fi perfect la adăpost de toate pericolele și tulburările iubirii este iadul.“

– C.S. LEWIS, *THE FOUR LOVES*¹¹ (*Cele patru iubiri*)

Uram să fiu un misionar mormon.
Uram asta.

Era în 2005. Aveam nouăsprezece ani și serveam ca misionar în îndepărtata Rusie estică, aproape de orașul Vladivostok. Să spun că tatăl meu era șocat ar fi o subestimare. Niciodată, nici în cele mai nebunești visuri ale lui nu și-a imaginat că propriul fiu va fi într-o zi misionar în Rusia.

¹¹ Despre minuni. *Cele patru iubiri. Problema durerii*, volum apărut la editura Humanitas, în 2012, în seria de autor C. S. Lewis. (n.red.)

Acum, e posibil ca unii dintre voi să vă scărpinați în cap la o asemenea contradicție. Stai așa, nu ne-a spus Seth că este un introvertit? Să fii misionar nu presupune să interacționezi cu oameni?

Ba da, asta presupune. Dar în ciuda imaginii de misionari zâmbăreteți care cântă, din musicalul *Cartea Mormonilor*, nu toți suntem optimiști când e vorba să servim într-o misiune.

Dar chemarea de a-i servi pe alții este o parte integrală a credinței mele mormone și eu speram că urma, cumva (poate în mod miraculos), să mă ridic la înălțimea situației.

Dar ce păcat, nu prea mi-au crescut aripi ca ale vulturului.¹² (De fapt, probabil că m-am comportat mai mult ca un porumbel supraponderal.)

În realitate, mi-am petrecut cea mai mare parte din timp cutreierând străzile Rusiei cu ochii în pământ și gura strâns încisă. Mă trezeam cât de târziu puteam, vorbeam cu rușii pe cât de puțin posibil și mă grăbeam să merg la culcare cât mai devreme posibil. Stăteam întins acolo ore în sir, plin de un intens sentiment de groază legat de noul infern pe care avea să-l aducă ziua următoare.

Pe la jumătatea misiunii mele de doi ani, am simțit că ajunsesem la un punct de rezistență mentală. În

¹² Autorul face referire la pasajul din Isaia 40-31: Dar cei ce nădăduiesc întru Domnul vor înnoi puterea lor, le vor crește aripi ca ele vulturului. (n.red.)

timp, aveam să fiu diagnosticat cu depresie cronică: o predispoziție genetică de a te simți trist, neliniștit, inutil și singur. Depresia e moștenire de familie și eu m-am chinuit inconștient cu această afecțiune mulți ani. Dar la vîrstă de nouăsprezece ani, nu știam că asta era. Tot ce știam era că mă simțeam rănit, iar mintea mea, într-o încercare frenetică de a afla ce era în neregulă, avea să scoată la lumină sute de motive pentru care mă simțeam trist și inutil. Acest sir nesfârșit de gânduri nu a făcut decât să-mi intensifice sentimentele de depresie.

Mă simțeam distrus. Credeam că dacă oamenii ar fi știut cine eram cu adevărat și dacă ar fi știut ce se întâmpla în mintea mea, nu ar mai fi fost prieteni cu mine. Așa că, drept răspuns la aceste gânduri și sentimente, am făcut ceea ce fac mulți oameni cu depresie: am început să mă izolez de restul lumii.

Nici nu bănuiam că în curând aveam să intru într-o din cele mai dure lupte cu depresia – o luptă care avea să dureze doi ani.

Există un motiv pentru care îți spun toate astea, iar acest motiv s-a ivit imediat după ce am întâlnit un alt misionar, pe nume Erich. Era un bărbat foarte prietenos și umil, din Elveția, și deși era cu câțiva centimetri mai scund decât mine, avea o aură de uriaș bland. Ceva în legătură cu el părea să îi atragă pe ceilalți. Îi asculta pe oameni și ei îl ascultau la rândul lor. Chiar și cei care nu voiau să vorbească cu misionari (și erau foarte vocali în

privința asta)¹³, dacă vorbeau cu Erich, nu doar că erau mai blâzni, dar se și luminau ușor.

Nu puteam să înțeleg. Cum era acest misionar, tăcut și bland, atât de eficient în a vorbi cu oamenii? Ce anume în legătură cu el îi atrăgea pe ceilalți la el?

Într-o zi, Erich și cu mine lucram împreună în orașul Ussriysk. Deodată, l-am întrebat ce anume îl făcea un misionar cu atât de mult succes.

Erich s-a uitat la mine gânditor și a clipit. „Ei bine... nu știu dacă am «succes», a spus el. „Dar știu că singurul lucru care contează este să înveți să iubești oamenii. Dacă înveți să iubești oamenii pe care-i servești, atunci totul se va așeza de la sine.“

Aș vrea să spun că acele cuvinte m-au făcut să mă trezesc la realitate – că mi-au schimbat viața din acel moment – dar nu au făcut-o. Le-am respins prin câteva gânduri sarcastice. Hm! m-am gândit eu. OK, da, iubește-ți aproapele și toate prostiile alea¹⁴. Totuși, serios. Ce face Erich? Există cumva un sistem? Un mod special de a comunica cu oamenii? Ce cărți a citit? Dă-mi ceva cu care să lucrez!

De atunci, mi-am dat seama că atunci când îl întrebam pe Erich ce să faci ca să fii un misionar de succes,

¹³ Poate că ești unul din acei oameni vocali. Nu-ți face griji! Nu te învinovățesc. În mod normal, mă ascund după frigider când Martorii lui Iehova vin acasă la mine. Îmi pare rău, prieteni.

¹⁴ Aparent, un tip religios a făcut mare caz de asta. Mă rog...

chiar speram că o să-mi spună cum aş putea „să am totul“, doar că fără oameni.

Gândeam precum Uriașul cel Egoist din povestea lui Oscar Wilde. Voiam o grădină frumoasă (o viață bogată și abundantă), fără neplăcerea oamenilor care să tropăie prin ea. Parcă i-aș fi cerut lui Erich să-mi divulge trucuri și şmecherii ca să-mi îmbunătățesc grădina: cum pot avea o recoltă mai abundantă? Cum pot obține mai multe flori și fructe? Și, precum Uriașul din poveste, nu voi am ca oamenii să facă deranj în grădina vieții mele. Scuză-mă, asta e a mea. De ce calci aici? Nu, nu! Vei distruge totul. Înapoi! Afară!

Dar Erich bătuse un aproape la adevărul inevitabil: o grădină este frumoasă doar când este plină de oameni; ei îi dau frumusețe. Bucuria noastră în viață este determinată inextricabil de măsura cu care îi iubim și îi acceptăm pe ceilalți¹⁵.

¹⁵ Într-un articol satiric, *Cum să fii nefericit*, pentru Forward-Walking.com, prietenul meu Matthew Whoolery, profesor de psihologie, a spus: „Mulți învățători religioși – de la Buddha la Iisus – te-au învățat cum să uiți de tine. Cheia nefericirii este să pretinzi că ei pur și simplu nu vorbeau serios despre nimic. Trebuie să reinterpretezi învățăturile budiste, să însemne că tu trebuie doar să cauți propria iluminare. Apoi fă un uimitor joc de cuvinte pentru a reinterpretă învățătura creștină: «iubește-ți aproapele ca pe tine însuți» să însemne de fapt «iubește-te pe tine însuți înainte de a-ți iubi aproapele». Asta te va ajuta enorm în căutarea nefericirii.“